

**СТАНОВИЩЕ НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ
НА НАУЧНАТА И ОБРАЗОВАТЕЛНА СТЕПЕН „ДОКТОР“**

Автор на дисертационния труд: ас. свещ. Стойчо Стайков

БФ на СУ „Св. Климент Охридски“

Катедра Историческо богословие

Научна област на Висшето образование: 2. Хуманитарни науки

Професионално направление 2.4 Религия и Теология

Тема на дисертационното изследване: „Епископите на Рим – служение на
предела между две епохи III – IV век“.

Изготвил становището: свещ. доц. д-р Стоян Илиев Чиликов; Катедра
Теология, Философско – исторически факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Становището е изготвено в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България, Правилника за неговото прилагане и Нов Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“, изменен и допълнен от АС на 26.05.2021г.

Рецензирането на материалите е съгласно заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ за назначаване на научно жури, № РД 38-354/16.07.2021г.). Стойчо Стайков е предоставил всички необходими документи относно процедурата за защита на дисертационния труд.

1. Данни за дисертанта и процедурата

Стойчо Стайков е учил и завършил Духовна Академия „Св.Климент Охридски“ през 1990г., след което преподава в Пловдивска Духовна семинария „Св.Св.Кирил и Методий“, БФ на ВТУ „Св.Св.Кирил и Методий“ като щатен преподавател и като хоноруван преподавател в СУ „Св.Климент Охридски“. След приемане на свещения сан преустановява преподавателската си дейност, която възобновява като хоноруван преподавател през 2018г. и като щатен преподавател на СУ през 2019г. През този период започва и работа върху дисертационния труд. Изпълнил е Индивидуалния си план и

отчислен с право на защита. Дисертационният труд, който ми е предоставен за становище, е обсъден на заседание на катедра „Историческо богословие“ на БФ на СУ. На същото заседание е взето решение той да бъде допуснат до публична защита. На първото заседание на научното жури е избран председател и са определени авторите за съставяне на рецензии и становища. Процедурата е спазена и считам, че няма допуснати нарушения.

2. Данни за дисертацията

Дисертационният труд е с общ обем от 237 стандартни компютърни страници. Той съдържа предговор, увод, четири глави, приложение, заключение и библиография, която се състои от извори и критическа литература на латиница и кирилица и обхваща общо 224 библиографски единици.

С **предговора** докторантът въвежда в темата като представя резюмирано мотивите на изследователския си труд.

В **увода** е обоснован изборът на темата и нейната актуалност; ясно формулирани са предмет, обект, цели и задачи на научното изследване. Като положителен елемент отчитам посочената историография по проблема, което говори за доброто познаване на критичната литература по изследвания проблем. Темата на дисертацията е актуална; тя е изследвана от предимно католически изследователи, но интересен би бил погледът от гледна точка на православния историк.

Дисертационният труд се състои от четири глави, като първите три от него представят Апостолското приемство и римските епископи през 3 и 4 век. Четвърта глава на съчинението е Православният Рим и еретическият Изток, в която авторът анализира отношенията Изток-Запад въз основа на писмата на св. Василий Велики. Авторът работи с извори, като на места ги сравнява и изследва различните хипотези.

В **заключението** на изследователския труд се правят основните изводи на съчинението въз основа на изложението на дисертацията.

Поради ограничения брой страници за съставяне на становище ще се ограничи само с казаното до тук, като ще акцентирам на научните приноси и критичните бележки и препоръки към дисертационния труд.

3. Оценка на научните приноси

Научните приноси на съчинението според неговия автор са:

1. Представени и анализирани са двата основни извора за историята на Римския епископат през разглеждания период (III – IV в.) – *Liber Pontificalis* и *Catalogus Liberianus*.
2. Изградена е реалистична и непредубедена картина на римското общество през разглеждания период и мястото на Римската църква в него.
3. Проследено е постепенното развитие и разширяващото се влияние на Римската църква в Християнският свят, както и приносът ѝ в изграждането на православния догмат и традиция.
4. Разгледана е ролята на св. Василий Велики в сложните отношения между Източната и Западната църква.

4. Критични бележки и препоръки

4.1. Съчинението би могло да бъде структурирано по-добре. Четвърта глава на дисертацията би трябвало да намери място при анализа на отношенията Изток-Запад в предходните две глави. Според мен четвърта глава на съчинението е най-силна. В нея има достатъчно анализ и сполучливи авторски тези. Тя дори би могла, както и авторът посочва, да бъде тема и на самостоятелно изследване.

4.2. В съчинението липсва задължителната за дисертационен труд теза. Това е една от причините в дисертацията да преобладава предимно описанието вместо анализа, което намалява приносния характер на съчинението.

4.3. В дисертационния труд са използвани предимно три основни извора /в превод на различни езици/, монографични съчинения и лекционни курсове по Обща история на църквата. В библиографията са посочени 224 използвани източника, но част от тях не са цитирани в основния текст и забележките към него.

4.4. Данните за всеки римски епископ са предадени според извора */Liber Pontificalis/* на латински език, без превод в основния текст. Това не е необходимо тъй като текстът на дисертационното изследване и без това е твърде голям – 237 стр., двойно повече от стандартния текст за подобни съчинения. Би могло, ако авторът държи на присъствието на оригиналния латински текст, той да е в забележка под черта и с превод. На места липсва анализ към латинския текст.

4.5. В дисертационния труд освен допустимите за всяко подобно съчинение граматически и стилистични грешки са налице и грешки и неточности на старогръцки,

латински и български, повечето от които вероятно се дължат на форматирането на текста и сливането на думите, но е задължение на автора да представи текста в подходящ за четене вид.

4.6. В съчинението има неточни и необработени добре текстове, неясноти (с.11, началото на 30с.), както и някои несъществени грешки: приема се, че духоборците и македонианите са една и съща ерес (с. 138), а в действителност те са различни; твърдението, че през 3 век епископското служение се изразява само в това да управлява административно (с.31); твърдението, че през 3 век има тенденция на унаследяване, а не на свободен избор на римския епископ; на места не се цитира правилно (с.16, с.34, заб.35, с.144, заб.307); не се посочва от къде е цитата (с.18 заб. 8 и 9); има големи абзаци от цитати (с.72); на места текстът е твърде разговорен и излиза от рамките на академичното писане (с.148).

5. Данни за автореферата. Публикации и участие в научни форуми. Лични впечатления от дисертанта.

Авторефератът е съставен съгласно изискванията и коректно отразява съдържанието на дисертационния труд.

Дисертантът е предоставил две публикации, които са в областта на неговия дисертационен труд.

Познавам дисертанта от 1992г. когато ми е преподавал Обща история на църквата в СУ „Св.Климент Охридски“. Известно ми е че е стриктен свещеник, който се грижи за енориашите си. Въпреки че го познавам бегло, впечатленията ми са изцяло положителни.

6. Заключение

Въпреки посочените грешки и неточности на дисертационния труд заявявам, че ще гласувам положително по процедурата на ас.ик. Стойчо Стойчев за присъждане на ОНС „Доктор” по професионално направление 2.4 Теология.

23.08.2021г.

свещ. доц. д-р Ст. Чиликов

София